

Čini se posve razumljivim što su drugi Švedsko-jugoslavenski dani medicine rada bili posvećeni pesticidima. U Švedskoj je, naime, već i prije Stockholmske konferencije Ujedinjenih naroda o čovjekovoj okolini, a u nas posebice nakon tog skupa, porastao interes i pokrenute su akcije za procjenu i sprečavanje štetnih posljedica široke primjene pesticidnih kemikalija. Valja odmah reći da je taj pokret dobrim dijelom, ako ne i prvenstveno, uvjetovan ekološkim implikacijama primjene, ne samo pesticida, već i ostalih sintetskih otrova. Zdravstveni aspekti profesionalne ekspozicije pesticidima, kontaminacija hrane i problemi pesticidnih rezidua u okolini i organizmu čovjeka već su gotovo dva decenija predmet istraživanja brojnih nacionalnih laboratorija i međunarodnih ustanova. Tako je od 1960. godine samo Program evaluacije novih insekticida za eradicaciju malarije Svjetske zdravstvene organizacije obuhvatio kojih 1300 spojeva. Nekako u isto vrijeme započinje rad združene komisije eksperata Organizacije za hranu i poljoprivredu i Svjetske zdravstvene organizacije (FAO/WHO) na području problematike pesticidnih rezidua. Rezultati zajedničkih stremljenja dviju specijaliziranih agencija OUN objelodanjuju se u vidu preporuka za zemlje članice.

U polarizaciji gledišta — kada je riječ o pesticidima — od konzervativističkog pretjerivanja do ekstremnog negiranja opasnosti i zagovaranja *status quo* stanja, mnogo još preostaje uraditi da bi se došlo do racionalnih rješenja. Takva su pak rješenja moguća samo kada se dileme u vezi s pesticidima postave na razinu odnosa rizik : korist, opasnost : probitak. Odbacivši emotivni pristup i spekulativno isticanje hipotetskih (karcinogenih, teratogenih, mutagenih i dr.) učinaka rezidua pesticida za čovjeka, a u nedostatku pozitivnih dokaza o njihovoj neškodljivosti, treba uporno nastojati da se smanje dokazane štetne posljedice njihove primjene. Tu mislimo na djelotvorniju preventivu profesionalnih i akcidentalnih otrovanja za vrijeme proizvodnje, prometa i primjene pesticida, na stalno praćenje rezidua i njihovih učinaka na čovjeka, na potpunije zakonodavstvo, na bolju organizaciju medicinskog zbrinjavanja otrovanih kao i na sistematsku profesionalnu edukaciju i širenje objektivnih informacija o pesticidima u javnosti.

Sa zadovoljstvom možemo konstatirati da se je rad Švedsko-jugoslavenskog simpozija o pesticidima odvijao upravo u skladu s ovim postavkama. Bez obzira na ekonomske, socijalne i političke razlike između dviju zemalja, razmjena informacija, iskustva i postignutih rezultata na pod-

ručju sigurne primjene pesticida bila je veoma korisna i plodna. Više od iznesenih saopćenja pridonijele su žive rasprave nastavljene spontano i nakon službenog dijela programa. Ako je Simpozij zaslužio pozitivnu ocjenu onda je valja jednako pripisati neposrednosti švedskih gostiju kao i naporima organizatora-domaćina.

Materijali Simpozija svrstani su nešto drugačijim slijedom od onog kako su iznošeni. Prvi dio čine eksperimentalni radovi a drugi pak oni primijenjenog karaktera, uključiv epidemiološke studije, preventivu i zakonodavstvo u vezi s pesticidima. Pretežni dio referata odnosi se na insekticide iz skupine kloriranih ugljikovodika, zatim antikolinesteraze pa organske živine fungicide.

Pri objavljivanju radova Uredništvo Arhiva za higijenu rada i toksikologiju preuzelo je obavezu isključivo tehničkog ujednačavanja tekstova i samo neophodne jezične redakcije, te nije vršilo recenziju radova.